

Voor de vierde keer geeft De Standaard zeven journalisten tijd, ruimte en budgetten om te onderzoeken wat onze wereld en uw leven overhoophaalt. **HILDE VAN DEN EYNDE** onderzoekt of we God missen. Hij werd dood verklaard, maar sterft niet.

Looft en prijst de heer, in het Lingala, Kikongo, Tshiluba en Swahili. © Kristof Vadino

ten uit Afrika, Azië, Latijns-Amerika en de Filipijnen.

Annemie Luyten coördineert in Antwerpen De Loodsen, een pastorale vrijwilligersorganisatie die zich inzet voor vluchtelingen en mensen zonder papieren. In sommige Antwerpse achterstandswijken overtreft het aantal katholieken van buitenlandse afkomst inmiddels het aantal autochtone katholieken, zegt zij. Zeker in de noordelijke stadswijken overvleugelen gelovigen uit vooral Afrikaanse herkomstlanden nu de 'oude' Antwerpse katholieken. Daarnaast wonen in Antwerpen ook tamelijk veel Assyrische christenen die gevlucht zijn voor vervolging in het Midden-Oosten.

Door de clustering van nieuwkomers in de steden is de geschiedenis op haar kop gezet. De ontkerstening van Vlaanderen, die in de steden begon terwijl op het platteland de godsdienstigheid nog lang standhield, keert nu weer op haar stappen terug. 'Nu het platteland stilaan seculier wordt, zit in de steden godsdienst opnieuw in de lift', zegt cultureel antropoloog Johan Leman, tevens bezieler van de Brusselse multiculturele vzw Foyer.

De geloofsgemeenschappen in de steden groeien niet zonder vallen en opstaan. Sommige hebben grote moeite met het vinden van geschikte gebedsruimten, zegt Tom Van Mieghem, ambtenaar bij de afdeling erediensten van de stad Antwerpen. Terwijl katholieke migrantengemeenschappen nog tamelijk makkelijk kunnen onderhuren bij autochtone kerken en de bisdommen gebouwen delen met kerken van de orthodoxe ritus evenmin ongenegen zijn, ligt het voor godsdienstig verderaf gelegen gemeenschappen moeilijker om banden te smeden.

Huiskamerdiensten

'Veel protestants-evangelische kerken (bijvoorbeeld pinksterkerken, red.) kampen met grote infrastructuurproblemen', zegt Van Mieghem. 'Zij snakken echt naar ruimte om samen te komen.' Bij gebrek aan betere alternatieven nemen deze gelovigen dan maar hun toevlucht tot huiskamerdiensten of komen ze samen in leegstaande garages en cinemazalen – gebouwen waarvan de brandveiligheid niet altijd in orde is, of waarvan de ligging overlast voor de buurt geeft.

Zeker is dat de Belgische bisdommen dankzij de groeiende gelovige migrantenbevolking menig zieltoegende stadskerk uit handen van de vastgoedpromotoren hebben kunnen houden. 'In de steden staan geen kerken leeg', zegt Tommy Scholtes, persattaché van de bisschoppenconferentie. 'Leegstand, kerken die te koop worden gezet: dat is iets van het platteland.'

Zo heeft de Russisch-orthodoxe kerk in Antwerpen onlangs de Sint-Jozefkerk bij het Stadspark gekocht. En bij de Heilig-Hartparochie in de Antwerpse volkswijk Seefhoek verlopen de zondagsvieringen tegenwoordig in estafette. De 'gewone' misviering van 10 uur wordt er gevolgd door een Grieks-katholieke liturgie in het Wit-Russisch om 12 uur en een Afrikaanse viering in het Engels om 17 uur. Bij elkaar geteld trekken die vieringen ruim genoeg gelovigen om de kerk te kunnen openhouden, wat anders wellicht niet zou zijn gelukt.

Afrikaanse vieringen in de Sint-Rochusparochie, Antwerpsesteenweg 60, Brussel: elke tweede, vierde en vijfde zondag van de maand om 11 uur. Een dienst duurt twee uur. www.saintrochbxl.be

Misvieren in alle tongen

Van Kerk-Slavisch over Arabisch tot Pools of Koreaans: wie tot God wil bidden, kan in Belgische kerken in vrijwel elke denkbare taal terecht.

'**Bidden doe je nu eenmaal het makkelijkst in je eigen taal**', zegt woordvoerder Tommy Scholtes van de bisschoppenconferentie. 'Met een woordenboek op de schoot gaat dat een stuk lastiger.'

Hoewel de bisdommen vieringen in het Nederlands nastreven om de integratie te bevorderen, kan op vraag van gelovigen van die regel worden afgeweken. Vaak wordt dan voor één liturgische taal gekozen (**Poolstalige missen** trekken in Vlaanderen duizenden gelovigen, en de Antwerpse kathedraal voorziet op expliciete vraag van een groep expats sinds kort in een **Engelstalige viering**).

Maar er zijn ook parochies die de Babelse spraakverwarring met plezier omarmen. Zo gebruikt de multiculturele **Heilig Hart-parochie in Antwerpen** een **dozijn talen in haar liturgie**, tot het Chinees toe (China Town ligt om de hoek). In vertaling wordt voorzien. Hetzelfde bij de Nederlandstalige Xaveriusparochie in Borgerhout, die eens per maand gezamenlijk misviert met de Indonesische gemeenschap met wie ze haar kerk deelt. De twee talen worden dan om en om gebruikt; via een beamer of tekstblaadjes wordt in vertaling voorzien.

Maar **soms kan een taal té gevoelig liggen** om God erin aan te spreken. In de Afrikaans-Brusselse parochie Saint Roch wordt behalve in het Lingala ook in het Kikongo, Tshiluba, Swahili en Kinyarwanda gezongen. Maar op aanraden van het bisdom verloopt de liturgie er geheel in het Frans – ook de 'oude' Belgen moeten immers kunnen meevieren. Bovendien zou kiezen voor een Afrikaanse kerktaal oude politieke vetes tussen Congolezen weer kunnen oprakelen. Want kies je dan Lingala of Swahili als mistaal? Daar komt alleen maar ruzie van, en Frans: dat verstaat in Brussel toch iedereen? (hvde)

De groeiende gelovige migrantenbevolking heeft menig zieltoegende stadskerk uit handen van vastgoedpromotoren kunnen houden. In de steden staan geen kerken leeg

Het is een misvatting om te denken dat elke migrant een moslim is. Katholieke Polen, orthodoxe Bulgaren, Roemenen en ex-Joegoslaven: bij hun verhuizing namen ze hun godsdienst mee